«Birinchi dars — birinchi qadam»

— 1-sinf tanishuv soati ssenariysi

2-sentabr — Bilimlar kuni va Birinchi qo‘ng‘iroq

1-sinf o‘quvchilari va ularning ota-onalari uchun

Davomiyligi: 40 daqiqa atrofida

Bu ssenariy birinchi sinfdagi birinchi dars bo‘lib, 40 daqiqa atrofida o‘tadi. Bolalar to‘p bilan tanishadi, o‘quv qurollari haqidagi topishmoqlarni topadi, «Sumkani yig‘» o‘yinini o‘ynaydi, Dangasavoyga «Yashil — qizil» o‘yini orqali maktab qoidalarini o‘rgatadi va sinfning «Orzular daraxti»ni yaratadi.

Agar ssenariy foydali bo‘lsa, uni hamkasblaringiz bilan o‘qituvchilar guruhlarida ham ulashing. Bayram va tadbirlar uchun yana ko‘plab ssenariylarni baxtiyor.uz saytidan topishingiz mumkin.

Shu to‘plam sahifasi: https://baxtiyor.uz/bilimlar-kuni-ssenariy/

«Senariylar to‘plami» bo‘limi: https://baxtiyor.uz/oqituvchilar-uchun-hamma-narsa/senariylar-to-plami/

«Birinchi dars — birinchi qadam» — 1-sinf tanishuv soati ssenariysi

MAQSAD

Birinchi sinf o‘quvchilarining maktabdagi birinchi kunini quvonchli va xotirjam o‘tkazish; bolalarni bir-biri, ustoz va sinfxona bilan tanishtirish; o‘quv qurollari va maktab qoidalarini o‘yin orqali o‘rgatish; o‘qishga qiziqish va ishonch uyg‘otish.

ISHTIROKCHILAR

Sinf rahbari (boshlovchi), 1-sinf o‘quvchilari, sahna ko‘rinishi uchun ikki yuqori sinf o‘quvchisi — «Bilimoy» (ozoda kiyingan, qo‘lida kitob) va «Dangasavoy» (sochlari to‘zg‘igan, bir oyog‘ida shippak, sumkasi ochiq), ota-onalar (sinf orqasida o‘tiradi).

JIHOZLAR

Bayramona bezatilgan sinfxona, doskada «Xush kelibsiz, birinchi sinf!» yozuvi, har partada bolaning ismi yozilgan kartochka, yumshoq to‘p, stol ustida o‘quv qurollari va o‘yinchoqlar aralashtirilgan ikki to‘plam, ikkita bo‘sh sumka, har bir bolaga yashil va qizil kartochka, devorga yopishtirilgan katta qog‘oz «Orzular daraxti» (tanasi va shoxlari chizilgan), rangli qog‘ozdan qirqilgan barg shaklidagi kartochkalar, yopishqoq lenta, har bir bola uchun kichik esdalik (yulduzcha nishon yoki rasm daftari).

TADBIR REJASI

Kutib olish va tanishuv — 6 daqiqa. «To‘p bilan tanishuv» o‘yini — 5 daqiqa. Topishmoqlar — 5 daqiqa. «Sumkani yig‘» o‘yini — 5 daqiqa. «Bilimoy va Dangasavoy» sahna ko‘rinishi — 5 daqiqa. «Yashil — qizil» qoidalar o‘yini — 5 daqiqa. «Orzular daraxti» — 6 daqiqa. Yakun va esdalik — 3 daqiqa. Jami: 40 daqiqa atrofida.

O‘QITUVCHI UCHUN ESLATMA

Birinchi kuni bolalar hayajonda bo‘ladi, ba‘zilari yig‘lashi ham mumkin. Hech kimni majburlab gapirtirmang: tanishuv o‘yinida bola faqat ismini aytsa ham, maqtang. Ota-onalarni dars oxirigacha sinf orqasida qolishga taklif qiling — bu bolalarga xotirjamlik beradi. Topshiriqlar qisqa bo‘lsin, har 7–8 daqiqada bolalarni o‘rnidan turg‘izib, kichik harakat mashqi qildiring. «Orzular daraxti» uchun yozishni bilmaydigan bolalarning orzusini ustoz yozib beradi, bola esa bargga rasm chizadi. Musiqa tavsiyasi: kutib olishda maktab haqidagi quvnoq bolalar qo‘shig‘i, o‘yinlarda tez sur‘atli kuy, «Orzular daraxti» paytida mayin cholg‘u kuy.

TADBIRNING BORISHI

(Quvnoq bolalar qo‘shig‘i. Bolalar ota-onalari bilan sinfga kiradi. Ustoz har birini eshik oldida kutib olib, ismi yozilgan partaga o‘tqazadi.)

Ustoz: Assalomu alaykum, aziz bolajonlar! Assalomu alaykum, hurmatli ota-onalar! Bugun biz uchun juda katta kun. Mana shu yorug‘ xona — bizning sinfimiz. Endi biz har kuni shu yerda uchrashamiz, birga o‘qiymiz, birga o‘ynaymiz, birga o‘samiz. Mening ismim — [ism-sharif]. Men sizlarning birinchi ustozingizman.

Ustoz: Qarang, har bir partada sizning ismingiz yozilgan. Demak, sinfimizda har biringizning o‘z joyingiz bor. Biz endi bir oilamiz — «1-A sinf oilasi»!

1-LAVHA. «TO‘P BILAN TANISHUV»

Ustoz: Keling, tanishib olamiz. Mana bu yumshoq to‘p qo‘lingizga kelganda, ismingizni va eng yaxshi ko‘rgan narsangizni aytasiz. Masalan: «Mening ismim Malika. Men rasm chizishni yaxshi ko‘raman.» So‘ng to‘pni yoningizdagi do‘stingizga uzatasiz.

(To‘p partadan-partaga o‘tadi. Har bir bola ismini va sevimli mashg‘ulotini aytadi. Ustoz har biriga iliq so‘z qo‘shadi: «Rasm chizish — ajoyib! Sinfimizni sen bezaysan.»)

Ustoz: Ko‘rdingizmi, sinfimizda rassomlar ham, futbolchilar ham, ertak sevuvchilar ham bor ekan. Qanday baxt!

(she‘r, ustoz o‘qiydi)

Bugun sinfga kirib keldik,

Yuragimiz quvonchga to‘la.

Ustoz, do‘stlar va partalar —

Bundan buyon bizga oila.

Ustoz: Endi bu she‘rni birgalikda takrorlaymiz — faqat oxirgi qatorini: «Bundan buyon bizga oila!»

2-LAVHA. TOPISHMOQLAR

Ustoz: Maktabda bizga ko‘p yordamchilar bor. Ular kimligini topishmoqlar bilan bilib olamiz. Javobni bilgan bola qo‘lini ko‘taradi.

(topishmoq)

Bo‘yi ingichka, uchi o‘tkir,

Oq qog‘ozda chopib yurar.

Qayerdan o‘tsa, iz qoldirib,

Harf va rasmga aylanar.

Bolalar: Qalam!

(topishmoq)

Gapirmaydi, ammo so‘zlar,

Varaqlari ichra ertak.

Ochsang — dunyo ochiladi,

Yopsang — jimgina bir yurak.

Bolalar: Kitob!

(topishmoq)

Kichkina-yu yumshoq tanam,

Xatolarni yutib olaman.

Qalam adashsa yozuvda,

Darhol yordamga boraman.

Bolalar: O‘chirg‘ich!

(topishmoq)

Yelkangda u har kuni,

Ichida kitob, daftar.

Maktabga sen bilan borib,

Uyga sen bilan qaytar.

Bolalar: Sumka!

(topishmoq)

Tili bor-u, gapirmaydi,

Chalinsa — dars boshlanar.

Yana bir bor jiringlasa,

Tanaffusga yo‘l ochilar.

Bolalar: Qo‘ng‘iroq!

(Har bir javobdan keyin ustoz shu buyumni ko‘rsatadi. Qo‘ng‘iroqni topganda ustoz qo‘ng‘iroqchani chalib ko‘rsatadi va bolalarga uning ovozini tanishtiradi: «Bu ovozni eshitsangiz — dars boshlanadi yoki tugaydi.»)

3-LAVHA. «SUMKANI YIG‘» O‘YINI

Ustoz: Ikki stol ustida maktab buyumlari va o‘yinchoqlar aralashib ketibdi. Ikki o‘quvchi musiqa chalinib turganda sumkasiga faqat maktabga kerakli narsalarni solishi kerak. Musiqa to‘xtaganda kim to‘g‘ri yig‘ganini hammamiz birga tekshiramiz.

O‘yin qoidasi: har bir to‘plamda 5 ta o‘quv quroli (daftar, qalam, chizg‘ich, o‘chirg‘ich, alifbe kitobi) va 3 ta o‘yinchoq (mashina, qo‘g‘irchoq, koptok) bor. Musiqa bir daqiqa chalinadi. Sumkaga o‘yinchoq solsa, sinf birgalikda «Yo‘q, bu uyda qoladi!» deydi va bola uni qaytaradi. O‘yin 3–4 juftlik bilan takrorlanadi, hamma ishtirokchilar olqishlanadi.

4-LAVHA. «BILIMOY VA DANGASAVOY» SAHNA KO‘RINISHI

(Eshik taqillaydi. Sinfga avval ozoda kiyingan Bilimoy kiradi.)

Bilimoy: Assalomu alaykum! Men — Bilimoyman. To‘rtinchi sinfda o‘qiyman. Sizlarni tabriklagani keldim. Men ham uch yil oldin xuddi shu partada o‘tirganman!

(Eshik keskin ochiladi. Esnab, shippagini sudrab Dangasavoy kiradi.)

Dangasavoy: Uf-f... Kim meni uyg‘otdi? Hali soat bor-yo‘g‘i sakkiz-ku! Men — Dangasavoyman. Darsga har kuni kechikaman, chunki tushimda shirin konfet yeyayotgan bo‘laman.

Bilimoy: Dangasavoy, oyog‘ingga qara! Bir oyog‘ingda tufli, bir oyog‘ingda shippak!

Dangasavoy: Nima bo‘pti? Shoshib chiqdim-da. Sumkamni ham kechqurun yig‘maganman.

(Sumkasini ochadi — ichidan non bo‘lagi, o‘yinchoq mashina va yirtiq daftar chiqadi. Bolalar kuladi.)

Bilimoy: Bolalar, Dangasavoyga yordam beraylik. Unga maktab qoidalarini o‘rgatamiz. Sizlar «Yashil — qizil» o‘yinini bilasizmi? Hozir bilib olasiz!

5-LAVHA. «YASHIL — QIZIL» QOIDALAR O‘YINI

Ustoz: Har biringizda yashil va qizil kartochka bor. Men gap aytaman. Agar bu yaxshi odat bo‘lsa — yashil kartochkani ko‘tarasiz. Yomon odat bo‘lsa — qizilni. Dangasavoy, sen ham diqqat bilan qara!

(Ustoz quyidagi gaplarni birma-bir o‘qiydi. Bolalar kartochka ko‘taradi, Dangasavoy esa har safar xato qilib, bolalardan o‘rganadi.)

— Sumkani kechqurun yig‘ib qo‘yaman. (yashil)

— Darsda do‘stim bilan baland ovozda gaplashaman. (qizil)

— Gapirmoqchi boʻlsam, qoʻlimni koʻtaraman. (yashil)

— Ustoz kirganda oʻrnimdan turaman va salom beraman. (yashil)

— Tanaffusda yoʻlakda yuguraman va itarishaman. (qizil)

— Ovqatdan oldin qoʻlimni yuvaman. (yashil)

— Doʻstimning qalamini soʻramasdan olaman. (qizil)

— Uyga vazifani oʻzim bajaraman. (yashil)

Dangasavoy: Voy-boʻy, bu bolalar mendan koʻp narsani biladi-ku! Vaʻda beraman: ertadan boshlab sumkamni kechqurun yigʻaman, ertalab barvaqt turaman va maktabga ikki oyogʻimda tufli bilan kelaman!

Bilimoy: Ana, yaxshi! Bolalar, qarsak bilan Dangasavoyni qoʻllab-quvvatlaylik!

(sheʻr, Bilimoy)

Ertalab erta turaman,

Yuvinib, nonushta qilaman.

Sumkam tayyor, yoʻlga chiqdim,

Darsga vaqtida kelaman.

(Bilimoy va Dangasavoy xayrlashib chiqib ketadi.)

HARAKAT DAQIQASI

Ustoz: Endi biroz dam olamiz. Oʻrningizdan turing va men bilan takrorlang.

(sanama)

Bir — qoʻllarni koʻtaramiz,

Ikki — yonga uzatamiz.

Uch — oyoqni tapillatib,

Toʻrt — joyga qaytamiz.

6-LAVHA. «ORZULAR DARAXTI»

Ustoz: Qarang, devorimizda bir daraxt bor, lekin uning hali bargi yoʻq. U — bizning «Orzular daraxtimiz». Har biringiz bitta bargga katta boʻlganda kim boʻlishni xohlashingizni chizasiz. Yozishni bilganlar bitta soʻz yozadi. Bilmaganlarga men yordam beraman.

(Mayin kuy. Bolalar barglarga rasm chizadi: shifokor, uchuvchi, o‘qituvchi, oshpaz... Ustoz har bir bolaning ismini bargga yozib qo‘yadi. So‘ng bolalar birin-ketin chiqib, bargini daraxtga yopishtiradi va qisqa aytadi: «Men shifokor bo‘laman!»)

Ustoz: Mana, daraxtimiz qanchalar chiroyli bo‘ldi! Bu daraxt to‘rt yil davomida sinfimizda turadi. To‘rtinchi sinfni tugatganimizda, uni yana birga ko‘ramiz va orzularimiz qanchalik yaqinlashganini bilib olamiz.

YAKUN

Ustoz: Aziz bolajonlar! Bugun siz katta va dadil qadam qo‘ydingiz. Endi siz — haqiqiy o‘quvchisiz. Har biringizga «Birinchi kun» yulduzchasini taqib qo‘yaman.

(Ustoz har bir bolaga yulduzcha nishon yoki rasm daftari topshiradi.)

Ustoz (ota-onalarga): Hurmatli ota-onalar! Farzandlaringizni bizga ishonib topshirganingiz uchun rahmat. Uyda bugungi kun haqida so‘rang, bola nimani yoqtirganini tinglang va ertangi darsni intiqlik bilan kutadigan qilib qo‘ying. Biz birga harakat qilsak, bolalarimiz albatta yaxshi o‘qiydi.

(Quvnoq qo‘shiq. Bolalar ota-onalari bilan sinf eshigi oldida surat tushadi.)

DARSDAN KEYIN

Ota-onalarga bir varaqda qisqa eslatma bering: dars jadvali, maktabga kelish va ketish vaqti, kerakli o‘quv qurollari ro‘yxati va ustozning aloqa telefoni. Birinchi hafta davomida darslarni o‘yinli topshiriqlar bilan boshlang, «Orzular daraxti»ga yangi kelgan o‘quvchilar uchun ham joy qoldiring.